

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Narodno edinstvo in naš stanovski program.

»Medju svima članovima našega naroda možemo naći dva nacionalna uverenja. Jedno se iziće narodnim jedinstvom, a drugo plemenskom podijeljenošću. Jedni su uvjereni, da su Srbi, Hrvati i Slovenci jedan narod, drugi drže, da su to tri naroda.

Sva Udruženja, koja u nas javno rade, osnivaju svoja nastojanja ili na jednoj ili na drugoj osnovici.

Sad je pitanje, da li on time unosi politiku u učiteljske redove i stalešku organizaciju?

U normalnim prilikama nikako. No u našim prilikama, gdje nije riješeno nacionalno pitanje i gdje se ono poradi toga smatra i eminentnim političkim pitanjem, potreban je u tome oprez, jedna rezerva, koja će sačuvati staleške organizacije od unošenja političkih stranačkih momenata. Tu treba dobro razlikovati, koliko je to staleško i prosvjetno pitanje, a koliko čisto političko, stranačko.

Josip Skavič, poverjenik UJU. — Zagreb v »Narodni Prosveti«, št. 39, od 27. V. 1926.

Med nas so v zadnjem času vrgli kost o narodnem in državnem edinstvu, ki jo naj glodamo. Ta kost je slovenska specialiteta in je, žal, začela že segati v naše vitalne interese. In zaradi tega ni umestno, da gremo mimo nje, ker ne spada v tesni okvir našega stanovskega edinstva, ampak je potrebno, da smo si na jasnem.

Duhovni proletarijat našega naroda se deli v tem vprašanju v dve skupini. Cilj, ki ga zasledujeta, pa je isti. Obema skupinama leži na srcu skrb za bodočnost našega naroda, naše države in našega jugoslovanstva. In trdim že tu, da ga ni Slovence, ki bi zasledoval s tem kake prekucniške senzacije, ni ga, ki bi se mu moglo očitati protidržavnih tendenc. Najbolj krivična je domneva, da je državotvornost privilegij skupine z »napredno« miselnostjo, kakor ni bila v predvojnih in vojnih časih okrasek ljudi »nazadnjaških« skupin. Umetna delitev Slovencev v državotvorne in protidržavne je rodila že dovolj zla. Od l. 1919. je že marsikatera skupina in stranka prišla v bližino državne krmila ter dokumentirala svojo državotvornost. Po tej konstataciji bi bilo logično, da bi morali Slovenci ostati v očeh Srbov to, kar so bili takoj po osvoboditvi: osvobodjen del Jugoslovana, ki se zaveda svojega osvobodjenja. A ne! Danes naš pretežni del Srbov smatra za malkontente, ki ne znajo ceniti svobode. Kje tiči vzrok, ni težko iz-

slediti. Nobenemu ni usmerjala taktike blaginja Slovencev, ampak moč in korist stranke, ki je zahtevala, da svoje ljudi nadcenjuje, ostale pa črni.

Na zunaj je razlika imenovanih dveh skupin le nebištevna: izgleda, kot da se delimo Slovenci v dva dela, ki sta si le v tem različna, da smatra en del Jugoslovane za en narod, drugi pa za tri. Če bi šlo le za tako ločitev prepričan, bi bilo škoda izgubljati besed zaradi njih. Ali stvar je globlja!

Skupina ljudi, ki je za en narod, je izgubila vero v našo, slovensko, življensko moč in zahteva vsled tega, da se Slovenci asimiliramo delu sodržavljancev, ki so kvantitativno močnejši in ki imajo v svetovni zgodovini svoje častno mesto in v inozemstvu ugled. »Eno samo drevo z močnim debelom ter daleč vidno krono, ne pa troje različnih, še tako zdravih.«

Ta skupina smatra vsakega za izdajico, kdor ne čuti v sebi sile, za to skupno stvar žrtvovati svoj jezik, svojo kulturo in duševnost. Gre torej tej skupini za ofiциelno in resnično asimilacijo našega jezika, kulture in duševnosti s srbsko.

Smer druge skupine je smeri prve diametralno nasprotna. Njen kredo je: »Naš narod je pokazal v dobi zadnjih stoletij toliko odporne sile in moči, da si je v tej dobi ustvaril svojo lastno, čen veliko, pa častno zgodovino! V kulturnem oziru stoji v ospredju, ker si je znal prisvojiti kulturne dobrine velikih narodov. Kdor nas hoče siloma asimilirati s Srbi, ki po tem niti ne hrepene, kaže robstvo svoje duše in je izdajica svojega naroda. Svetopolkove tri palice bodo združene isto opravile kot ena sama močnejša.«

To bi bila, po mojem, načelna razlika obeh skupin. V taktiki pa sta obe megleni. Prva izdaja svoja načela le med vrsticami, kakor da ji vest ne dopušča odkritosti, druga premalo odločno povdarja svoje, kot bi se bala očitka nepatriotizma.

Pred obema skupinama stoji pa tretji faktor: ustava, ki govori o narodnem edinstvu in državi S. H. S. Smatra torej Srbe, Hrvate in Slovence za ujedinjene, enakopravne državljane; ne zahteva nikakih samomorilnih žrtv, ampak postavlja le bazo, ob kateri naj se srečajo vse plasti našega naroda.

slabunjavu decu, a onda i za druge članove. U nekoliko mesta se uspelo, kao što će se videti iz prikaza rada po oblastima.

Gl. Odbor Podmlatka, s pozivom na član 27 Poslovnika Podmlatka C. K. predložio je Gl. Odboru Društva da se inspektor za srednju nastavu, predsednik Obl. Odbora Podmlatka u Sarajevu, g. Stevan Žakula, odlikuje ordenom Crvenoga Krsta, da se upraviteljica II. Grad. Škole u Mariboru i članica Mesnog Odbora Podmlatka, g-da Antonija Štupca, odlikuje srebrnom medaljom Crvenoga Krsta, a pohvalno priznanje da se izrazi g-di Slavici Gebhardt, učiteljici iz Dobrovcu iz Lipika.

Po želji i predlogu Gl. Odbora Liga Društava C. K. iz Pariza pozvala je g-dicu Katarinu Jovičić, prof. III. Zen. Gimnazije u Beogradu i Dr. Pavla Mitrovića, prof. iz Sarajeva u Pariz da bi se upoznali sa radom Podmlatka u drugim državama i da bi koristeći se tim iskustvom u svojim školama i u nastavničkim društvima i krugovima, odnosno gde god se ukaže prilika, radili na širenju Podmlatka.

Gl. Odbor Podmlatka, prilikom međunarodnog Kongresa Srednjoškolskih Profesora u avgustu 1925. g. u Beogradu, priredio je izložbu ručnih radova Podmlatka iz cele države. Ručni radovi su od škola zatraženi i posle izložbe vraćeni. Na samom Kongresu prikazala je rad Podmlatka u svetu delegat Lige D. C. K.

Kakšno je stališče, ki ga moramo zavzeti mi, učitelji, v tem boju dveh struj? Kot učitelji naroda ne moremo stati v tej borbi ob strani in je treba, da se odločimo! Ne da bi hotel vsiljevati svojega mnenja, se mi zdi potrebno opozoriti na dejstvo, da je edini uspeh »jugoslovenske« skupine ta, da je odbila od sebe največje naše moze in jih približala izključno »slovenski« tezi, četudi se drugače ne strinjajo s programom in svetovnim naziranjem stranke, ki se ofiциelno danes edina ponaša s programom druge skupine. To da misliti! In je naša državljanska dolžnost, da uveljavljamo vsak v svoji stranki to, kar smatramo za pravo. A uveljavljati se ne smemo z borbenim načinom ljudi, ki hočejo, da jih posnemamo! Nikoli se ne smemo ponizati za opravljanje policijske službe proti ljudem, ki niso našega mišljenja. Strankarska strast nas ne sme nikoli tako daleč zapeljati, da bi n. pr. pljuvali na ljudi, ki so nam jezik ustvarili in nam takorekoč inicirali nacionalizem. Kdor blati Prešerna v svoji slepi strasti, ni vreden, da ga slovenska zemlja nosi.

Kako bodi pa naše stališče kot organizirani člani UJU?

Predpogoj zdravega naroda in zdrave države so predvsem ujedineni temeljni stanovi države. Tem iščimo skupne platforme; bazo dela za povzdigo šolstva, prosvete in učiteljstva. To je v organizaciji naša naloga in ničesar drugega!

Ne naše in nobene druge organizacije drž. uradništva naloga ni, da bi opravljala policijsko službo proti lastnim stanovskim tovarišem. Nobeni organizaciji državnega uradništva ni treba podčrtavati v stanovskih programih zahtev, ki so predvidene z ustavo. Uradniške organizacije, ki se v svojih načelnih in ofiциelnih programih izrekajo proti določbam ustave, smatramo za nemogoče.

Dolžnost države je, da odstrani iz državnih služb vsakogar, ki mu dokaže, da ne izvršuje svoje službene dolžnosti v zmislu prisege, saj ji člen 4., toč. 5. činovniškega zakona jasno ukazuje, da ne sme biti državni uslužbenec oni, kdor javno izraža načela zoper obstoječe državne oblike ali načelo protipravne izpremembe državnega reda.

Iz tega sledi, da ne more biti učiteljstva, ki bi bilo proti narodnemu edinstvu in ne moremo pripoznati, da bi obstajalo protidržavno učiteljstvo. Še manj moremo dopustiti, da bi ponizali in stavili svojo organizacijo in sebe v policijsko službo države ter bimi ho-

teli izvajati te njene naloge in dolžnosti in bi s posebnim povdarkom narodnega edinstva v svojem stanovskem programu hoteli vzbujati sum, da so vsi oni, ki niso še v naši organizaciji, proti narodnemu edinstvu, in bi jih s tem hoteli žigosati za protidržavne.

Več pozitivnega za narodno in državno edinstvo dela oni, ki hoče združiti ves naš stan za skupno stanovsko in strokovno delo v okrepitev in blagor naroda in države, kakor pa oni, ki hoče imeti narodno in državno edinstvo v našem stanovskem programu samo zategadelj, da bi preprečil pristop enemu delu našega stanu v našo stanovsko organizacijo in bi ga na podlagi tega lahko še nadalje proglašal za protidržavnega.

Narodno edinstvo se je pričelo izrabljati kot bojno geslo političkih strank in se hoče na podlagi pripadnosti eni ali drugi stranki brez pozitivnih službenih dokazov signirati en del uradništva kot protidržaven in uporabljati zoper ta del uradništva določila zakona.

Pri vsakem koraku zadenemo ob posledice centralizma. Gorje mu, ki se glasno spodtakne! Proglašen je za protidržavnega kot federalist in autonomist.

To je zlo, ki ga moramo pobijati, ne pa podpirati. Kdor točno vrši svoje dolžnosti, kdor gleda, da se točno izvršuje zakon, stoji na najpozitivnejši in najrealnejši podlagi državnosti.

Dvigniti stroko in stan, to bo državo najbolj utrdilo in edinstvo stanu bo utrdilo državno edinstvo, da bo učiteljski stan stebler države. Najlepše pozitivno delo za narodno edinstvo pokažemo, ako združimo prav vse učitelje v državi pod svoje okrilje in odstranimo vse zapreke, da se to narodno edinstvo izvede v našem stanu na temelju stanovskega edinstva v povzdigo naše stroke, kar bo utrdilo državno edinstvo in nas približalo cilju kulturnega in duhovnega edinstva, ki sta predpogoj enotnejši državno-nacionalni individualnosti.

Iznesel sem te misli, da izzovejo stvarno debato, ki nam je nujno potrebna.

Josip Ribičič.

LISTEK.

Delovanje Podmlatka Rdečega Križa v naši državi.

(Dalje.)

U prošloj godini Gl. Odbor Podmlatka C. K. u sporazumu sa Ligoj protiv Tuberkuloze za vreme od 28.—31. maja poveo je u celoj državi borbu protiv tuberkuloze. Na dane 29. i 30. maja držana su predavanja po svima školama, a Podmladak C. K. u raznim mestima, priredivao je izlete, čišćenje školskih zgrada, čišćenje okolice i drugo što se moglo učiniti za suzbijanje te zaraze. Za taj cilj izdala je Liga protiv Tuberkuloze ugledno predavanje, koje smo razaslali svima školama zajedno sa letacima i plakatima. Prodavane su i značke Lige protiv Tuberkuloze da bi se tim novcem pristupilo osnivanju društava za suzbijanje tuberkuloze u svim oblastima.

Podmladak C. K. pomagao je u celoj državi izvođenju Dana Društva za Čuvanje Nar. Zdravlja 24. maja po želji Gl. Odbora toga društva.

Gl. Odbor Podmlatka uzeo je preko oblasnih odbora i preko svoga Glasnika inicijativu da se osnivaju ferijalne kolonije u našoj državi i to u prvom redu za

iz Pariza Mis Džordž, a o našem Podmlatku, naročito o međuškolskoj prepisci, govorila je predsednica Podmlatka g-da L. Petković. Posle tih predavanja primljena je rezolucija, kojom se preporučuje P. C. K. kao organizacija, koja u skladu sa modernim principima pedagogije, širi higijenska znanja, moral, i potiče na vršenje građanskih dužnosti. U toj se rezoluciji pozivaju školske vlasti i nastavnici da pomažu organizaciju Podmlatka.

Gl. Odbor Podmlatka C. K. preporučivao je, naročito ove godine, dopisivanje i izmenjivanje poklona sa članovima u našoj državi i sa mladancima u inostranstvu. Škole u našoj državi dopisivale su se u velikom broju neposredno, a korespondencija sa inostranstvom vodila se preko Gl. Odbora. Naša deca primila su albume, pisma i poklone, od kojih ima i ručnih radova iz Američkih Sjedinjenih Država, Belgije, Čehoslovačke, Engleske, a slala su svoja pisma, dopisne karte, albume i poklone ručnih radova u Sjedinjene Države Američke, Čehoslovačku, Englesku, Švajcarsku, Francusku, Australiju, Čile i Japan.

Američki Podmladak C. K. poslao je za Božić prošle godine 8.000 paketića božićnih poklona u 5 sanduka da se podeli deci našega Podmlatka. Pokloni su podeljeni prema broju organizovanih članova koncem šk. godine 1923—24 Oblastima i to ovako:

Gl. Odboru Podmlatka C. K. za Beogradsku Oblast	8 sanduka
Obl. Odb. P. C. K. Ljubljana	5 "
" " " Zagreb	5 "
" " " Split	3 "
" " " Dubrovnik	1 "
" " " Novi Sad	5 "
" " " Sarajevo	8 "
" " " Mostar	2 "
" " " Skoplje	6 "
" " " Bitolj	5 "
" " " Kragujevac	2 "
" " " Niš	2 "
" " " Maribor	2 "

Cetinje je dobilo neposredno iz Nju-Jorka 4 sanduka.

Naša deca zahvaljivala su se svojim drugovima u Americi pismima, a neke su škole slale i manje poklone svojih ručnih radova (35 poštanskih paketa).

U Beogradu je Gl. Odbor kao i ranije, i ove godine organizovao praktične kurseve za negovanje bolesnika u dva najstarija razreda Zen. Učiteljske Škole u Beogradu.

U prošloj šk. godini organizovani su novi Obl. Odbori u Cetinju, Mostaru, Osijeku i Valjevu, tako da je cela država sada podeljena na 16 oblasti Podmlatka C. K. Organizovano je bilo 1072 mesta sa 1335 škola, 5530 odeljenja i 142.999 članova Podmlatka C. K. i to:

(Dalje prih.)